

Emilia Zapła

Dział Wydawnictw

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 24, 317-335

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EMILIA ZAPAŁA

DZIAŁ WYDAWNICTW*

Działalność wydawnicza muzeum datujemy dopiero od 1946 r. Od tego czasu aż do lat 70. XX w. prace te prowadzono w ramach Działu Naukowo-Oświatowego. Zajmowali się nią m.in. Bogusław Paprocki, Ewa Sokołowska i Bohdan Furnal. Pierwszym wydawnictwem Muzeum Świętokrzyskiego był katalog towarzyszący wystawie *Wiek XVI i XVII – malarstwo, grafika, rzeźba, sprzęty*, wydany w 1946 r. Z okazji zorganizowania pierwszej w dziejach powojennych Muzeum Świętokrzyskiego wystawy czasowej.

Kolejnym wydawnictwem towarzyszącym wystawie był *Katalog wystawy historycznej „Ks. Piotr Ściegienny na tle epoki”* autorstwa Mariana Tyrowicza. Wydano go w 1949. W 1950 ukazał się kolejny katalog. Jego autor Seweryn Borkiewicz opisał w nim dzieje Hugo Kołłątaja. Wydawnictwo to towarzyszyło wystawie czasowej pod tym samym tytułem. Do 1961 roku, staraniem pracowników muzeum ukazały się jeszcze trzy katalogi wystaw: Andrzeja Olesia *„Józef Szermentowski”* – Kielce 1951, Aleksandry Dobrowolskiej *„Stefan Żeromski”* – Kielce 1952 i Edmunda Massalskiego *Dawne górnictwo i hutnictwo Staropolskiego Zagłębia* – Kielce 1956.

Pierwszym przewodnikiem po wystawie stałej był druk z 1959: *Pradzieje ziem województwa kieleckiego – przewodnik po wystawie archeologicznej*. Jego autorami byli Janusz Kuczyński i Zygmunt Pyzik, pracownicy działu archeologicznego a jednocześnie autorzy wystawy. Przewodnik traktowano jako skrótowy podręcznik prehistorycznych dziejów regionu. Ci młodzi archeolodzy wykorzystując dość proste i tanie środki wyrazu zrealizowali ciekawy, jak na ówczesne czasy, i nowoczesny pokaz prehistorii kieleckiego regionu. Wystawę tę otwarto w listopadzie 1958, a po wizycie gości z UNESCO doczekała się obszernego opisu we francuskim „Musée” – czasopiśmie dotyczącym muzealnictwa.

* Przy tworzeniu niniejszego opracowania korzystano z zasobów „Roczników”: Muzeum Świętokrzyskiego i Narodowego w Kielcach, t. 1-23

Stały program wydawniczy wdrożono w 1962 r., powołano wówczas Zespół Redakcyjny w składzie: Alojzy Oborny – redaktor naczelny, Bogusław Paprocki – sekretarz i członkowie – Barbara Erber, Anna Górską, Janusz Kuczyński. Od 1963 r. ukazują się Roczniki – do tomu 9, był to „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego”, później „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, w którym pracownicy merytoryczni publikują artykuły z zakresu swojej pracy zawodowej, bądź zainteresowań historycznych. Pierwszym redaktorem był Józef Piechota, redaktorem technicznym Agnieszka Suchańska, a graficznym Zofia Darowska. W skład zespołu redagującego tom 1 weszli: Alojzy Oborny, Janusz Kuczyński, Tadeusz Maszczyński. W tomie 2 Rocznika Janusz Kuczyński pokusił się na krótkie zrecenzowanie tego dzieła: *Ukazał się drukiem tom I „Rocznika Muzeum Świętokrzyskiego” – praca zbiorowa o objętości 23 arkuszy wydawniczych... Praca ta dzięki staraniom wydawcy (Wydawnictwo Literackie w Krakowie) odznacza się szczególnie staranną szatą graficzną. W skład tomu wchodzi 16 bogato ilustrowanych artykułów o tematyce przyrodniczej, archeologicznej, etnograficznej, historycznej (...) oraz z zakresu historii sztuki i konserwatorstwa...*

W tomie 4, zaznaczono: *Na skutek ogólnych trudności poligraficznych nie ukazał się kolejny tom Rocznika. Dziś możemy jedynie się domyślać, że były to trudności związane z przydziałem papieru. Ale w zamian ukazała się inna, pomniejsza książka. Kolegiata wiślicka – to pierwsza pozycja z nowego cyklu wydawniczego muzeum (1965). Objętość wyniosła ok. 12,7 arkusza, a zawarto w niej materiały przygotowane na konferencję naukową zamykającą badania wykopaliskowe.*

Dopiero w następnym roku (1966) ukazał się tom 3 „Rocznika Muzeum Świętokrzyskiego” – 47 arkuszy wydawniczych. Ten tom, to jedno z najobszerniejszych wydawnictw, charakteryzuje się dużą ilością materiałów sprawozdawczych z badań archeologicznych i architektonicznych. W Roczniku znalazły się też obszerne opracowania historyczne, rozprawy dotyczące zagadnień organizacji kościelnej w Kielcach w XII-XIII wieku oraz artykuły ze sztuki ludowej, literatury powiązanej z regionem i geologii. Po raz pierwszy zamieszczono indeks nazwisk i miejscowości dla wszystkich dotychczas wydanych tomów.

Drugą pozycją, która ujrzała światło dzienne w 1966 r. była historia dziejów Szydłowa, autorstwa Tadeusza Maszczyńskiego. Jest to książka (7,25 arkusza wydawniczego), która nie rości sobie pretensji do monografii historycznej, jednakże posiada swoją pionierską rangę naukową i popularyzatorską. W tymże roku opracowano plan wydawnictw Muzeum Świętokrzyskiego na lata 1967-1970, w którym oprócz kolejnych tomów Rocznika figurują przewodniki i katalogi wystaw stałych oraz opracowania monograficzne problematyki archeologicznej, etnograficznej i geologicznej.

Wobec stale rozrastających się zadań wydawniczych, 1 września 1966 roku powołano samodzielne stanowisko pracy do spraw wydawnictw na prawach Działu. Kierownik sprawował ponadto opiekę merytoryczną nad Muzeum Regionalnym w Szydłowie.

W następnym roku dorobek edytorski to aż cztery pozycje. Pierwszoplanową jest oczywiście tom 4 Rocznika obejmujący 44 ark. wydawnicze. Pomieszczono w nim materiały z terenowych badań archeologicznych, opracowania z historii sztuki. Na uwagę zasługują tu artykuły poświęcone przebiegom prac konserwatorskich przy wczesnobarokowej płaskorzeźbie tzw. Madonny Łokietkowej z Wiślicy, gdzie zastosowano najnowocześniejsze metody konserwacji kamienia.

Jak pisze autor kroniki muzealnej Alojzy Oborny *Dzięki reprezentowanej problematyce i poziomowi opracowań rocznik stał się pozycją poszukiwaną zarówno w kraju jak i za granicą.*

Drugą pozycją wydaną w tym roku była monografia historyczna Szydłowa (drugie wydanie), która ukazała się w nowej szacie graficznej. Kolejną była składanka informacyjna o Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego. Czwartą był dwuarkuszowy informator mówiący o twórczości radzieckiego artysty, Jonasa Kuzminskisa.

Dorobek wydawniczy 1968 r. zamyka się dwoma pozycjami książkowymi i jednym drukiem okolicznościowym. W grudniu ukazał się tom 5 Rocznika – 33 ark. wydawnicze, a w nim po raz pierwszy wprowadzono podział na rozprawy oraz studia i materiały umożliwiające segregację artykułów wg specyfiki naukowej. Na podkreślenie zasługuje kolejna pozycja, jest to zbiór artykułów wygłoszonych podczas sesji naukowej poświęconej religii pogańskich Słowian. Obok referatów omawiających problemy ośrodków kultu pogańskiego na Łysej Górze, Górze Grodowej i na Śląsku, znalazło się opracowanie analizujące wiarygodność źródeł, z których korzystają historycy i archeolodzy, rekonstruując religię naszych przodków. W drugiej części opublikowano materiały z dyskusji.

Otwarcie nowych ekspozycji wprowadziło do wydawnictwa muzealnego tak nieodzowne pozycje jak katalogi i przewodniki. Serię tę otworzył Janusz Kuczyński wydając *Katalog wystawy kafli z XIV-XVI w. w zbiorach Muzeum Świętokrzyskiego*. Całość składa się z krótkiego tekstu wprowadzającego, w którym scharakteryzowano poszczególne zespoły, oraz z właściwego katalogu obejmującego 57 zabytków. Kolejną pozycją była broszura wydana z okazji *50-lecia powstania KPP*. Publikacja ta towarzyszyła wystawie pod tym samym tytułem. Autorami tekstów byli Kazimierz Kałuża i Tadeusz Maszczyński.

W 1969 r. z przyczyn od muzeum niezależnych nie ukazał się 6 tom Rocznika MŚ. Najważniejszą pozycją wydawniczą był *Katalog wystawy Józefa Szermentowskiego* – składający się z krótkiego wprowadzenia nakreślonego przez dyrektora muzeum, w którym omawia twórczość artysty. Bibliografię przygotowała autorka katalogu Irena Jakimowicz. Część katalogowa zawiera zestaw 66 obrazów olejnych i 42 akwarele i rysunki. Część ilustracyjna ma 39 zdjęć. Pozycja ta, jak podkreślił prof. dr Jerzy Sienkiewicz jest najlepszym katalogiem muzealnym 1969 roku, dodając, że Muzeum Świętokrzyskie stworzyło pewien typ wydawnictwa naukowego, do którego powinny nawiązywać inne ośrodki muzealne w kraju.

Z okazji II Muzealnego Przeglądu Filmów muzeum wydało informator, w którym omówiono filmy historyczne wyświetlane podczas tej imprezy. Wydano także dwa plakaty. Pierwszy dotyczył wystawy obrazów Szermentowskiego – wg projektu Bohdana Bocianowskiego, drugi poświęcony był ochronie dóbr kultury i muzealnictwu w województwie kieleckim. Autorem tego plakatu był prof. Henryk Tomaszewski, a wydano go z okazji 25-lecia PRL.

Najpoważniejszą pozycją wydawniczą 1970 r. był „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego” tom 6 – 63,8 ark. wydawniczego. Ten obszerny tom zawiera artykuły z zakresu wszystkich dyscyplin naukowych reprezentowanych w muzeum (oprócz etnografii).

Jako ciekawostkę należy podać, że od tomu 6 Rocznika MŚ zmieniono szatę graficzną kroniki muzealnej autorstwa Alojzego Obornego. Od 1970 Kroniki... wydawane są w dwu łamach na stronie.

Badania archeologiczne Muzeum Świętokrzyskiego w latach 1966-1969 to przewodnik po wystawie o tym samym tytule – 3,5 ark. wydawniczego. W części pierwszej, autor Janusz Kuczyński prezentuje zabytki pokazane na ekspozycji i kreśli historię poszczególnych znalezisk. Część druga mieści katalog stanowisk archeologicznych, na których archeolodzy Muzeum Świętokrzyskiego przeprowadzali badania w latach 1966-1969. *Pokonkursowa wystawa sztuki ludowej. Przewodnik po wystawie* – 0,9 ark. wydawniczego opracowała Barbara Erber, w części drugiej zamieszczono najciekawsze ilustracje wyrobów nagrodzonych twórców.

W tym też roku (za pośrednictwem Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego w Warszawie i RSW „Prasa” w Kielcach) wydano 3 plakaty: *Wystawa Lenin w Polsce i III Muzealny Przegląd Filmów* – wg projektu plastycznego Zbigniewa Kurkowskiego, a także plakat *Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych* – autorstwa J. Smogorzewskiego. Oprócz tego zostało wykonanych szereg drobnych wydawnictw na czerpanym papierze i w niezwykle ciekawej szacie graficznej, jak choćby programy koncertów przy świecach.

Kolejny rok (1971) dla kieleckiego muzeum przynosi duże zmiany. Przede wszystkim Muzeum Świętokrzyskie *Uchwałą nr 1/553/71 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach otrzymuje nową siedzibę, jest nią zespół pałacowy w Kielcach wraz z przynależnymi budynkami terenami Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach* – czytamy w kronice muzealnej. Po wtóre na stanowisku sekretarza Kolegium Redakcyjnego następuje zmiana, odchodzi z muzeum Bogusław Paprocki, a na to stanowisko zostaje zatrudniona Elżbieta Postoła – asystent w Dziale Naukowo-Oświatowym. W grudniu ukazuje się tom 7 Rocznika MŚ – 43, 7 ark. wydawniczego. Artykuły zamieszczone w tym tomie są przekrojową prezentacją prac badawczych muzeum, jego zbiorów jak i organizowanych imprez. W 1971 roku ukazał się, oczekiwany od dawna, katalog *Zbiory malarstwa polskiego* w opracowaniu Barbary Modrzejewskiej i Alojzego Obornego – 14,8 ark. wydawniczego. Katalog jest całościowym opracowaniem zbiorów malarstwa polskiego MŚ. Część katalogowa obejmuje niemal wszystkie dzieła malarstwa polskiego i rysunku, jakie znalazły się w posiadaniu muzeum do końca 1968 r. Nowością w katalogu jest zamieszczenie w życiorysach artystów charakterystyk twórczości z rozwinięciem tej części, która dotyczy obrazów znajdujących się w zbiorach MŚ. Część ilustracyjna zawiera 9 reprodukcji barwnych, co jest nowością, i 119 czarno-białych. Katalog tak opracowany był najlepszą pozycją edytorską w całym dotychczasowym dorobku wydawniczym.

Kontynuacją wydawnictw prezentujących zbiory muzeum jest *Kultura ludowa Kielecczyzny* – przewodnik po stałej wystawie, opracowany przez Aleksandrę Dobrowolską i Barbarę Erber. Tą niewielką książeczką – 6 ark. wydawniczych, wypełniono dotkliwą lukę w kieleckiej literaturze etnograficznej. Kolejną pozycją, która ujrzała światło dzienne była książeczka wydana na małej poligrafii *Z dziejów walk partyzanckich na Kielecczyźnie*. Zamieszczono tu artykuły (referaty, komunikaty, głosy w dyskusji) z odbytych w latach 1967-1968 seminariów historycznych w Lipsku, Końskich i Ćmielowie, zorganizowanych przez Wydział Propagandy KW PZPR oraz Zarząd Okręgu ZBOWiD w Kielcach. Po *Szydłowie* w cyklu popularnych monografií miast Kielecczyzny ukazał się *Szydłowiec* w opracowaniu Tomasza Palacza i Danuty Paprockiej. W części pierwszej naszkicowano rys historyczny grodu od XII w. aż po dzieje najnowsze. Część drugą poświęcono prezentacji zabytków. Wydawnictwo to zrealizowano na zlecenie Wydziału Oświaty

i Kultury w Szydłowcu w 50-lecie nadania praw miejskich. *Medale Kielecczyny. Katalog wystawy* opracował Józef Dzikowski. Ten niewielki katalog towarzyszył wystawie zorganizowanej przez Oddział Kielecki PTA i MŚ. Wzorem lat ubiegłych ukazał się także ilustrowany program *Muzealnego Przeglądu Filmów...* i kilka plakatów, m.in. *Ekspozycje stałe w pałacu kieleckim*, autorstwa Z. Waczewskiego i *IX wieków Kielc*, autorstwa Z. Kurkowskiego. W następnym roku (1972) mimo starań nie ukazał się kolejny, 8 tom Rocznika MŚ, jak napisano w *Kronice...*, nie ukazał się z powodu trudności w przemyśle poligraficznym. Wydano natomiast niewielki przewodnik: *Muzeum Świętokrzyskie w Kielcach – Pałac*, opracowany przez Alojzego Obornego. Kolejnym wydawnictwem wydanym w 1972 był folder *Z dziejów walk partyzanckich na Kielecczyźnie 1939-1945*, który opracował Tadeusz Maszczyński. Liczne zdjęcia oraz ciekawie opracowany tekst uzupełniły problematykę wystawy stałej. Dwie najpoważniejsze wystawy czasowe, prezentowane w 1972 r. miały swoje katalogi. *Motyw społeczno-rewolucyjny w polskim malarstwie i grafice 1850-1950* w opracowaniu Ignacego Płazaka. Sporo miejsca w katalogu poświęcono części ilustracyjnej, składającej się z 50 reprodukcji. Dużym sukcesem edytorskim i naukowym okazało się inne tegoroczne wydawnictwo *Józef Piłat*, jest to katalog towarzyszący wystawie pod tym samym tytułem w opracowaniu B. Erber. Stronę graficzną zaprojektował Czesław Erber. Pozycja ta stała się pierwszą obszerną monografią twórczości jednego z najwybitniejszych polskich rzeźbiarzy ludowych starszego pokolenia. W części ilustracyjnej zamieszczono zdjęcia archiwalne ukazujące artystę w różnych okresach swego życia. Natomiast pomysł łączący zdjęcia rzeźb z gwarowymi komentarzami jeszcze bardziej przybliżył nam twórcę i pozwala lepiej zrozumieć jego prace.

Podobnie jak w latach ubiegłych wydano informator *Muzealnego Przeglądu Filmów*. Po raz pierwszy ukazał się też informator imprez oświatowych *Muzeum proponuje*. Od tej pory, zakładano, że będzie się on ukazywał dwa razy do roku we wrześniu i w styczniu. W pierwszej edycji znalazło się omówienie wystaw stałych i czasowych. W drugiej zawarto zapowiedzi kolejnych wystaw czasowych, zapowiedzi stałych imprez, m.in. *Wieczory na zamku*, *Biesiady literackie* czy seanse filmowe. Kolejny dział prezentował imprezy ogólnopolskie, które w tym czasie organizowało kieleckie muzeum. W czwartej części tego wydawnictwa zamieszczono tematy lekcyjne proponowane szkołom przez muzeum.

Plakaty wydane w tym roku stanowiły graficzną informację o wystawach i imprezach: *Motyw społeczno-rewolucyjny w polskim malarstwie i grafice 1850-1950*, zaprojektował Andrzej Piwoński, kolejne plakaty: *Józef Piłat* i *V Muzealny Przegląd Filmów. Artysta i jego dzieło* opracował Krzysztof Jackowski.

Następny rok obfitował w dużą ilość ciekawych wydawnictw. Pierwszoplanową książką był mocno opóźniony „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego” tom 8 – 44 ark. wydawnicze. Najpoważniejszą pozycją jest tu rozprawa o źródłach pisanych do dziejów Kielc w średniowieczu. Inny, cenny materiał to rozprawa o drukarstwie kieleckim w 1. poł. XIX w. Zgodnie z obowiązującą tradycją w Roczniku MŚ znalazły miejsce artykuły dotyczące zbiorów muzealnych, w tym przypadku skarbu monet z XV i XVI w. z Mokrska Dolnego. Tym razem trzeba też zwrócić uwagę na *Kronikę muzealną*, bowiem posiada cenne materiały faktograficzne związane z przelomowymi dla muzeum wydarzeniami roku 1971.

Katalog wystawy. Kolekcja Ludwika Wiktorza Kielbassa w Muzeum Świętokrzyskim, to kolejna pozycja wydawnicza tego roku. Katalog opracowali: Barbara Modrzejewski (malarstwo i rzeźbę) i Wiesława Ozdoba-Kosierkiewicz (grafikę),

Kazimierz Głowacki – rzemiosło artystyczne. Katalog stanowił pierwsze naukowe opracowanie legatu, jaki przekazany został muzeum w 1956 r. Szczególną rolę odegrały rozdziały poświęcone zbiorom sztuki wschodu, bowiem te zajmują w legacie specjalne miejsce i był naturalnym rozszerzeniem i udokumentowaniem wystawy. Należy tutaj zaznaczyć inny, bardziej znamienity fakt, po katalogach zbiorów malarstwa polskiego i rzeźby Józefa Piłata była to trzecia publikacja muzealna poświęcona całościowemu opracowaniu zespołu eksponatów muzealnych.

Z dziejów rzemiosła w Kielecczyźnie – publikacja ta zawiera materiały naukowe z sesji zorganizowanej przez muzeum w 1969 r. i jest pierwszym zbiorowym opracowaniem tego tematu w odniesieniu do terenów Kielecczyzny, a jednym z niewielu tego typu w kraju. Znalazły się w niej, obok artykułu sumującego krytycznie dotychczasowy stan badań, opracowania poświęcone kamieniarstwu w rysie historycznym, garncarstwu, ceramice oraz ludowej prymitywnej technologii drewna. Książeczka ta daje możliwość poznania głównych kierunków wytwórczości rzemieślniczej na przestrzeni kilku wieków i stanowi duże osiągnięcie w badaniach dziejów rzemiosła tego regionu.

Inną pozycją wydawniczą 1973 r. jest książka Stanisława Koby *Z historii lecznictwa kieleckiego XIX wieku*. Ukazano tu działalność służby zdrowia i opieki społecznej na tle szeroko pojętego stanu higienicznego miast w powiecie kieleckim w XIX w.

„Zeszyty przyrodnicze” to nowa seria wydawnicza muzeum. Dotychczas opracowania te nie znajdowały miejsca w Rocznikach. Wszystkie artykuły (z zakresu przyrody, archeologii) opublikowane w zeszycie wiążą się z problematyką geologiczną i są zgodne z profilem działalności przyrodniczej muzeum.

Prasa konspiracyjna Kielecczyzny 1939-1945, informator wystawy czasowej. Wydawnictwo opracował Mieczysław Adamczyk. Publikacja stała się naturalnym uzupełnieniem wystawy. W tym też roku wydano informatory *Muzeum proponuje* i plakaty, które były graficzną reklamą wystaw: *Wystawa Człowiek a środowisko przyrodnicze* – plakat wg proj. Krzysztofa Jackowskiego, *Wystawa darów Ludwika Wiktora Kielbassa* wg proj. Jana Kotarbińskiego oraz VI Muzealny Przegląd Filmów – Archeologia, wg proj. Leszka Woźnickiego. Nie trzeba już w tym miejscu dodawać, że uzupełnieniem wszystkich wydawnictw były afisze i zaproszenia.

Rok 1974 należał do najbardziej niekorzystnych w całej działalności wydawniczej muzeum. Mimo wcześniejszych zapewnień żadna z drukarni nie przyjęła do realizacji wcześniej zaplanowanych wydawnictw książkowych, tłumacząc się ciężką sytuacją w kieleckiej poligrafii. W rezultacie ukazały się tylko składanki i foldery m.in. składanka *Zabytki województwa kieleckiego w fotografiach Henryka Pieczuła* i składanka *XXX lat muzealnictwa kieleckiego w Polsce Ludowej*. Poza tym wydano *Informator nr 5* o pracy oświatowej, program VII Muzealnego Przeglądu Filmów i plakaty towarzyszące wystawom czasowym. W tym też roku zakończono prace redakcyjne przy I tomie książki *Corpus inscriptionum Poloniae*, opracowano też indeks zawartości Rocznika tomów 1-10 wraz z indeksem autorów i wykazem wszystkich wydawnictw muzeum od 1946 r.

W kolejnym roku udało się zrealizować cały plan wydawniczy. Główną pozycją był kolejny 9 tom „Rocznika Muzeum Świętokrzyskiego” – 53 ark. wydawnicze. W tym też roku (1975) ukazał się I tom książki *Corpus inscriptionum Poloniae*. z. 1 *Miasto Kielce i powiat kielecki*, wydała Drukarnia Wydawnicza w Krakowie – 14,5 ark. wyd. Kolejną ważną pozycją był *Katalog wystawy Ikonografia zabytków Kielecczyzny* w opracowaniu Mariana Rumina – 15 ark. Pozycja towarzyszyła wys-

tawie pod tym samym tytułem. Zebrany materiał dotyczył Kielecczyny w jej granicach administracyjnych sprzed 1 czerwca 1975 r. Umieszczone w katalogu prace 78 artystów obejmują malarstwo, szkice malarskie oraz kilka przykładów rysunków topograficznych i architektonicznych. Walory dokumentacyjne wydawnictwa podnosi bogata szata ilustracyjna złożona ze 174 reprodukcji. *Przyroda Kielecczyny. Przewodnik po wystawie*. Tę pozycję opracowała Eugenia Fijałkowska i Jerzy Ćmak. Była to jedyna wówczas wystawa stała kieleckiego muzeum, która nie posiadała dotąd swego przewodnika, a oddana w ręce zwiedzających zgrabna książeczka uzupełniała tę lukę.

Następną pozycją wydawniczą był przewodnik-folder opracowany przez Kazimierę Zapałową *Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego*. Folder ten w objętości 4,5 ark. wydawniczego, budzi uznanie, bowiem autorka wprowadza zwiedzającego w atmosferę tamtych lat. Pomocne przy tym są XIX w. ryciny i fotografie ukazujące Kielce z czasów Żeromskiego. Pozycje z tego roku należy jeszcze uzupełnić o Informator VIII Muzealnego Przeglądu Filmów. Ukazały się też plakaty: *Wystawa „Kielecczyna w XXX-leciu PRL”* projektu Krzysztofa Jackowskiego, *Wystawa „Pieniądz i ceny w dawnej Polsce”*, proj. Andrzeja Płoskiego, *Wystawa Ikonografia zabytków Kielecczyna w malarstwie*, proj. Jana Bujnowskiego i *VIII Muzealny Przegląd Filmów. Ochrona Zabytków Urbanistyki i Architektury* wg projektu W. Paszyńskiego.

1976 rok nie obfitował w wydawnictwa, brak papieru, niedotrzymane terminy przez drukarnie były przyczyną nie ukazania się kolejnego tomu *Rocznika, Zeszytu nr 2 Corpus inscriptionum Poloniae* oraz przewodnika po Muzeum Henryka Sienkiewicza. Dorobek tego roku to kilka drobnych wydawnictw. M.in. *Ikonografia zabytków Kielecczyny w grafice ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach. Katalog wystawy*, w opracowaniu Wiesławy Ozdoby-Kosierkiewicz, który wydała Oficyna Wydawnicza „Desa” w Jędrzejowie. Nakładem muzeum ukazały się też foldery i informatory: *Przedwiośnie 1. Wystawa plastyki Okręgu Kieleckiego ZPAP. 9 Muzealny Przegląd Filmów. Monografia artysty, monografia dzieła, Ze zbiorów kieleckich numizmatyków. Wystawa jubileuszowa* oraz plakaty towarzyszące wystawom i przeglądowi filmowemu. Koniec 1976 roku zamknął 30-letni dorobek wydawniczy muzeum setną pozycją w wykazie wydawnictw. Owe sto tytułów to pozycje książkowe, takie jak: roczniki, monografie, katalogi, przewodniki oraz foldery reklamujące wystawy, informatory pracy oświatowej a także plakaty i afisze.

Nader skromnie wygląda dorobek następnego roku wydawniczego, a ponieważ przyczyny są te same nie warto ich przytaczać. Jedyną godną odnotowania pozycją jest katalog Wiesławy Ozdoby-Kosierkiewicz *Portret sarmacki ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach*, który wydano w związku z przygotowywaną wystawą dla Muzeum Mazowieckiego w Płocku. Poza tym wydano informator *10 Ogólnopolski Muzealny Przegląd Filmów. Style i kierunki w sztuce*, mały katalog *Przedwiośnie 2* i plakaty towarzyszące wystawom czasowym. Na szczególną uwagę zasługuje plakat wystawy portretu sarmackiego, wydany przez KAW wg proj. Władysława Brykczyńskiego. Wydano także foldery: *Puszcza Jodłowa w interpretacji Janusza Buczkowskiego, Obrazy Rubensa w grafice artystów europejskich XVII-XIX w. ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Marcin Niziurski. Malarstwo rysunek*. Wydano też osiem bibliofilskich programów imprez.

Przestoje wydawnicze 1976-1977 zakończyły się i wydano kilka pozycji. Przede wszystkim, po dwuletniej przerwie, ukazał się tom 10 „Rocznika Muzeum Narodowego w Kielcach” – dawny „Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego” – pozycja

ta to 54 arkusze wydawnicze, a w nim szereg opracowań z zakresu historii. Jako dodatek w jubileuszowym 10 tomie znalazły się też opracowania zbiorów muzealnych. „Miscellanea” otwierają trzy artykuły będące pokłosiem VI i VII Muzealnego Przeglądu Filmów w Kielcach – *Kamera nad wykopem archeologicznym*, *Muzealnictwo w polskim filmie oświatowym*, *Ochrona Zabytków w filmie oświatowym*. Z kronikarskiego punktu widzenia należy odnotować, że ze składu Kolegium Redakcyjnego zrezygnowała B. Erber, od tej pory członkami są J. Kuczyński i T. Maszczyński. Pozycje cykliczne to kolejne zeszyty *Corpus Inscriptionum Poloniae*. W styczniu ukazał się w ramach tomu 1 zeszyt 2 *Jędrzejów i region jędrzejowski*. Książką związaną z wystawą jubileuszową stał się katalog *Współczesna rzeźba ludowa ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* w opracowaniu B. Erber, wydana niezwykle starannie i przejrzyście. Bazą do przedstawienia tematu stały się bogate zbiory własne muzeum, gromadzone od 1958 roku przez kustosz A. Dobrowolską. Wystawa jubileuszowa przygotowana przez Dział Sztuki doczekała się swego druku bibliofilskiego. Katalog *Portret sarmacki ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* – opracowanie W. Ozdoba-Kosierkiewicz. W skutek rozlicznych trudności wydawniczych katalog ukazał się w dwóch edycjach. Pierwszą wykonano jeszcze w listopadzie 1977 r., na wystawę w Płocku, drugą – poszerzoną o wstęp i addendę wydrukowano w związku z wystawą jubileuszową otwartą w salach naszego muzeum.

Na szczególną uwagę zasługuje druk bibliofilski X Muzealnych Dni Żeromskiego, który ukazał się dzięki staraniom Kazimierzy i Andrzeja Zapatów, w opracowaniu redakcyjnym E. Postoły. Pozycję tę niezwykle starannie wydała Oficyna Wydawnicza „Desa” w Jędrzejowie. W tym też roku ukazał się dawno oczekiwany przewodnik po Muzeum H. Sienkiewicza w Oblęgorku opracowany przez Lidzię Putowską i Ireneusza Rębosza. Niewielki przewodnik posiada wszystkie niezbędne informacje potrzebne przy zwiedzaniu muzeum, a starannie dobrany materiał ilustracyjny wprowadza do książeczki pewien nastrój zadumy i refleksji. W tym roku ukazały się plakaty reklamujące wystawy i imprezy: *Przedwiośnie 3. Wystawa plastyki okręgu kieleckiego ZPAP* – proj. Z. Kurkowski, *Współczesna rzeźba ludowa ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* wg proj. Jerzego Treutlera, *Muzeum skarbnicą dóbr kultury. Nowe zbiory Muzeum Narodowego w Kielcach*, *Tematyka robotnicza w malarstwie polskim XX w.* oba wg proj. Zbigniewa Kurkowskiego.

Lata 1979-1982 były niezwykle ważne dla wydawnictw kieleckiego muzeum. Przede wszystkim zarządzeniem 1/80 dyrektora Muzeum Narodowego w Kielcach utworzony został 1 lipca 1980 roku Dział Wydawnictw. W tym czasie ukazały się dwa tomy Rocznika. Tom 11 podobnie jak poprzednie zdominowała problematyka historyczna. Jediną pracą z zakresu historii sztuki jest monografia zespołu budynków dawnego dworu i browaru Karscha w Kielcach. Są tu też opracowania zbiorów muzealnych Działów Przyrody i Historii. „Miscellanea” wypełniły tym razem prace poszerzone o problematykę ostatniego kieleckiego Muzealnego Przeglądu Filmów, tym razem poświęconego filmowym monografiom dzieła i artysty. Tom zamyka poszerzona Kronika muzealna, która ma zmieniony układ i opracowane nowe nabytki. Tom 12 Rocznika MNKi- ma 37 arkuszy wydawniczych i po wielu latach stał się Rocznikiem prawdziwie muzealnym z racji tematyki publikowanych prac i miejsca zatrudnienia ich autorów. Tym razem należną pozycję zajęła w Roczniku historia sztuki, a z prac historycznych uwagę zwraca temat *Ustrój miasta Kielce na przełomie XVI i XVII wieku* opracowany na pod-

stawie wpisów do ksiąg miejskich, radzieckiej i wójtowskiej, zaginionych w zawierusze wojennej. Tom jak zwykle kończy kronika z obszernym omówieniem nowo pozyskanych zabytków.

Corpus inscriptionum Poloniae. t. 1 z. 3 Busko Zdrój i region to pierwsza pozycja, która ujrzała światło dzienne w 1979, dzięki staraniom wydawnictwa. Kolejne to katalogi wystaw i zbiorów muzeum w porządku chronologicznym: Tadeusz Rolak *Medale Kielecczyny 1817-1975*, katalog, który ukazał się w styczniu 1979 r., Alojzy Oborny *Grafika Ru van Rossema* – 1980 r. Zofia Alberowa i Łukasz Kossowski *Inspiracje sztuką Japonii w malarstwie i grafice polskich modernistów* – 1981. Jest to piękny katalog, jednej z najciekawszych wystaw czasowych prezentowanych w muzeum kieleckim. Komisarz wystawy Łukasza Kossowski za jej organizację i za esej do katalogu otrzymał na XXVI Konkursie im. ks. prof. Szczęsnego Detloffa w 1981 r. I nagrodę.

Greckie malarstwo pejzażowe ze zbiorów Pinakoteki Narodowej w Atenach. Katalog wystawy. – 1981, Barbara Erber *Malarstwo rzeźba Tadeusza Żaka* – 1981, Ryszard de Latour, *Broń. Katalog zbiorów* – 1982. Wydawnictwo to docenione zostało na XXVIII Konkursie im. ks. prof. Szczęsnego Detloffa, na którym otrzymał I wyróżnienie w dziale prac publikowanych. Zanim to jednak nastąpiło książka zdobyła I nagrodę w eliminacjach wojewódzkich konkursu na muzealne wydarzenie roku 1982. W tym czasie wydano też szereg przewodników, które podobnie jak katalogi przedstawiam chronologicznie: Janusz Kuczyński, Alojzy Oborny, *Pałac w Kielcach. Przewodnik* – 1981.

Krzysztof Urbański *Muzeum Walk Partyzanckich na Kielecczynie. Przewodnik* 1982. Ponadto w tym czasie wydano inne pozycje, które tutaj warto wymienić: Świętosław Krawczyński, *Poezje* – 1979, Jan Gajzler, *Cudne Świętokrzyskie* – 1980. Plakaty Goya. *Grafika ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie*, wg proj. Bohdana Furnala – 1979, *Współczesne medalierstwo polskie 1944-1979 ze zbiorów Muzeum Medalierstwa we Wrocławiu*, wg proj. B. Furnala – 1979, *Grafika artysty holenderskiego Ru van Rossema wg wskazówek artysty* – 1980, *Inspiracje sztuką Japonii w malarstwie i grafice polskich modernistów*, proj. Stanisława Kluczykowskiego – 1981. Autor tego projektu otrzymał I nagrodę na XI Ogólnopolskim Przeglądzie Plakatu Muzealnego i Ochrony Zabytków. *Grackie malarstwo pejzażowe ze zbiorów Pinakoteki w Atenach*, proj. Waldemara Oleszczaka – 1981 r., *Z dziejów Kielc 1914-1918*, proj. W. Oleszczaka – 1981, *Klasa robotnicza i jej partie*, proj. Maria Natanson-Kłosowska – 1982, w tym też roku, po raz pierwszy, wydano plakat uniwersalny – ślepy, zapowiadający kolejne imprezy w Muzeum. Oprawę plastyczną do tego plakatu dał wspomniany wcześniej plastyk Waldemar Oleszczak, który od tej pory będzie projektował większość prac graficznych dla muzeum: *Samochody w miniaturze ze zbiorów Sławoja Gwiazdowskiego z Warszawy i Włodzimierza Wójcikiewicza z Kielc* (1982), *Muzeum lat Szkolnych Stefana Żeromskiego* (1982).

W 1983 roku muzealne wydawnictwo wydało dwie pozycje książkowe, jeden folder i trzy plakaty. Wydarzeniem roku 1983 (na konkursie ministerialnym decyzją Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach) uznano wydanie przewodnika *Wzory sztuki ludowej* i Kazimierzy Zapałowej *Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego. Przewodnik*. Autorka tego dziełka wychodzi dalej niż mury muzeum i prowadzi nas „szlakiem Żeromskiego” do Ciekot, Leszczyn, pod Radostową, do Psar posługując się fragmentami utworów pisarza, m.in. *Dzienników, Ludzi bezdomnych, Ech leśnych, Puszczy Jodłowej*.

Corpus inscriptionum Poloniae. t. 1 z. 4 *Miechów i Pińczów wraz z regionem*. Ten przedostatni tom zawiera 287 inskrypcji z terenu byłego powiatu pińczowskiego, kazimierzowskiego i miechowskiego włączonych do województwa kieleckiego w 1975 r. *Pamiętki postania styczniowego* – folder wystawy czasowej to kolejna pozycja, która ukazała się w 1983 r. Poza tym w tym roku wydano plakaty: *Wzory sztuki ludowej*, wg proj. Z. Kurkowskiego, *Najcenniejsze zakupy, dary i znaleziska 1979-1983*, proj. W. Oleszczak, *Broń w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach*, proj. Z. Kurkowskiego.

Dorobek wydawniczy 1984 roku to dwie pozycje książkowe, plakaty i druki okolicznościowe. Ukazał się 13 tom Rocznika MNKi – 44,6 ark. wydawniczego. Tom ten zgodnie uznano za wyjątkowy, i to nie tylko ze względu na jego „muzealny” charakter, lecz ze względu na zawartość. Pomieszczono w nim dużą ilość artykułów z zakresu historii sztuki. Osobnym rozdziałem, bardzo obszernym, jest *Kronika muzealna* zawierająca historię z lat 1979-1982, a także pełne omówienie nowych nabytków. Ta forma prezentowania nowo pozyskanych zbiorów, pozwala orientować się na bieżąco w stanie zasobów. Pozycja z *Zatobnej karty* ukazująca się od tomu 7 stała się rodzajem kroniki wybitnych ludzi regionu, o których pamięć nie powinna zaginać. Poza trzema pozycjami wszystkie studia i materiały 13 tomu wyszły spod pióra pracowników kieleckiego muzeum.

1985. Przede wszystkim ukazał się 14 tom Rocznika MNKi – 33,4 ark. wydaw., w którym odnotowujemy kolejne zmiany w składzie Kolegium. Z zespołu odchodzi Tadeusz Maszczyński, na to miejsce wchodzi Marzena Maćkowska, która od 1980 roku pracuje w Dziale Wydawnictw na stanowisku kierownika. Tom 14 konsekwentnie utrzymuje charakter wydawnictwa muzealnego i regionalnego. Wśród 13 artykułów aż osiem to opracowania zbiorów muzealnych, względnie dotyczących budowli zabytkowych użytkowanych przez muzeum. Do wyjątkowych należy zaliczyć artykuł dotyczący XIX w. historii fotografii Macieja Janika, ponieważ ta tematyka nader rzadko ukazuje się na łamach Rocznika. W *Kronice* nadal omawiane są nabytki. Poczynając od tego tomu, nowe eksponaty muzealne prezentowane będą w oddzielnym opracowaniu zbiorowym. Wydarzeniem roku była wystawa *Pejzaże Wojciecha Weissa*. Towarzyszył jej obszerny katalog wydany pod redakcją Łukasza Kossowskiego.

Pałac w Kielcach – czterostronicowy folder przygotowany przez Janusza Kuczyńskiego pełnił funkcję zastępczą, ponieważ wcześniejsze wydanie przewodnika zostało zupełnie wyczerpane, a brak funduszy nie pozwolił na kolejne wydanie. Z plakatów w 1985. wydano *Pejzaże Wojciecha Weissa* wg proj. Wł. Brykczyńskiego, *Muzeum Henryka Sienkiewicza* proj. W. Oleszczaka. Poza tym wydano specjalnie ilustrowane programy pt. „Prezentacje filmów o sztuce”: *Nowości filmu o sztuce Anno Domini 1984*, *Początki polskiego filmu o sztuce*, *Andrzej Papużyński, Debiuty w filmie o sztuce* oraz kilka druków drobnych, jak zaproszenia na otwarcie wystaw, ozdobne serie biletów wstępu do Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku i do Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego.

Kielce Żeromskiego (wybór cytacji z utworów Stefana Żeromskiego) w opracowaniu Kazimierzy i Andrzeja Zapatów. Publikację wydano bardzo starannie, jako album starych, w kolorze sepii fotografii, przekładane półprzezroczystym cienkim papierem. Druk ten uświetnił inaugurację obchodów Roku Żeromskiego. Z trzech tytułów plakatów należy wymienić: *Rosyjska zabawka ludowa*, wg proj. W. Oleszczaka, *Galeria malarstwa polskiego od XVIII wieku do 1939 roku* i *Galerię ma-*

larstwa polskiego. *Współczesne malarstwo polskie*. Ostatnie plakaty wg proj. Władysława Brykczyńskiego.

W następnym roku ukazały się także tylko dwie pozycje książkowe, program prezentacji filmowych i druki ulotne. W. Ozdoba-Kosierkiewicz, staraniem wydawnictwa muzealnego wydała *Grafikę polską. Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* – 18 ark. wydawn. Katalog prezentuje całość zasobów grafiki polskiej, zawiera 764 pozycje usystematyzowane w czterech grupach: „Grafika XVII i XVIII w.”, „Grafika XIX w.” – uzupełniona o ryciny anonimowe autora oraz noty o zakładach graficznych, „Grafika XX w. i „Drzeworyt ludowy”. Piękna okładka, eksponująca litografię Leona Wyczółkowskiego zachęca do sięgnięcia po tę pozycję książkową.

Corpus inscriptionum Poloniae. t. I z. 5 (Włoszczowa, Końskie i Ostrowiec Świętokrzyski z regionem – 11,5 ark. wydawniczego. Zeszyt ten zamyka tom I *Corpusu* obejmujące województwo kieleckie i zawiera 172 inskrypcje zebrane w ww. regionie, opatrzone komentarzami – Zeszytem 5 zakończono serię wydawniczą naszego muzeum.

Druga połowa lat 80. XX w. należała do skromnych nie tylko pod względem finansowym, ale także przydziału papieru, usług poligraficznych itp. Dlatego wydawnictwa z tego czasu prezentują się nader skromnie. I tak np. w kolejnym, 1987 roku ukazały się: *Sienkiewicz w Oblęgorku*, cz.-biała składanka autorstwa J. Kuczyńskiego – tekst i B. Furnała – rysunki, zaś fotografie do niej wykonał H. Pieczul. *Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku* – składanka barwna, do której zdjęcia wykonał także H. Pieczul. *Najściślejsza moja ojczyzna, Krawczyński, Siudowski* – ten bibliofilski druk opracowany literacko i graficznie przez Kazimierę i Andrzeja Zapałów wydała Oficyna Wydawnicza EXBUD. W tym też roku staraniem wspomnianej wcześniej Oficyny ukazały się kolejne dwie pozycje, były to *Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku*, cz.-biała ilustracja planszowa i *Henryk Sienkiewicz w gabinecie*.

W tym roku, 1 października minister nauki i szkolnictwa wyższego wyróżnił wydany przez MNKi w latach 1975-1986, złożony z 5 zeszytów tom I *Corpus Inscriptionum Poloniae* (województwo kieleckie). W decyzji podkreślono prekursorską rolę publikacji, która zapoczątkowała badania nad epigrafiką w innych regionach kraju.

W 1988 roku staraniem Wydawnictwa Muzeum Narodowego w Kielcach wydało dwa przewodniki, m.in. *Pałac w Kielcach* – pracę zbiorową: Janusza Kuczyńskiego, Anny Kwaśnik-Gliwińskiej i Elżbiety Jeżewskiej oraz *Muzeum Walk Partyzanckich na Kielecczyźnie im. Mieczysława Moczała w Józwiłowie* – drugie nieco zmienione wydanie opracowane przez K. Urbańskiego. Z katalogów ukazały się: *Polskaja grafika około 1900 goda* W. Ozdoby-Kosierkiewicz i *Malarstwo Marianny Wiśnios* – druk bibliofilski przygotowany przez B. Erber. Z folderów należy wymienić *80 lat Muzeum Narodowego w Kielcach* (ulotka okolicznościowa), *Szlakiem I Brygady*, afisz-ulotka związana z wystawą pod tym samym tytułem i *Ruch robotniczy na Kielecczyźnie* – składanka towarzysząca wystawie. 80. rocznicę powstania Muzeum opatrzone ponadto plakatem proj. W. Oleszczaka i *Ruch robotniczy na Kielecczyźnie 1918-1948* proj. Z. Kurkowskiego.

W roku 1989 wydano: *Biały okres w malarstwie Wojciecha Weissa* Zofii Weiss-Albrzykowskiej, katalog wystawy czasowej opatrzonej cz.-białymi reprodukcjami Weissa z przełomu XIX i XX w., *Zb. Kurkowski. Malarstwo. Katalog wystawy retrospektywnej* autorstwa Mariana Rumina i Elżbiety Jeżewskiej, szatę graficzną

do katalogu stworzyli Kurkowski i Furnal i *Spoleczność żydowska w Kielcach. Katalog wystawy*, do którego wstęp napisał K. Urbański. Ponadto ten sam autor w 1989 r. staraniem wydawnictwa MNKi i fundacji Nissenbaumów wydał popularnonaukowy zarys dziejów ludności żydowskiej mieszkającej w Kielcach do 1946 roku. Książka nosiła tytuł *Spoleczność żydowska w Kielcach*. Natomiast Ryszard de Latour napisał tekst do składanki-katalogu *Orużie*. Katalog w tłumaczeniu Ireny Nyczaj towarzyszył wystawie w Winnicy. Katalog zawierał krótki wstęp charakteryzujący zbiory broni naszego muzeum i wykaz eksponatów. Z plakatów należy wymienić *Spoleczność żydowska w Kielcach* wg proj. Cz. Łagowskiego, *Zb. Kurkowski. Malarstwo* wg autorskiego projektu i *Mineralien und Gesteine von der Świętokrzyski Region* – plakat informujący o wystawie zorganizowanej w Muzeum Przyrody w Karl-Marx-Stadt, wg proj. Cz. Łagowskiego. Ponadto na poddruku reklamowano wystawę malarstwa W. Weissa oraz pokaz *Pejzaż ukraiński ze zbiorów Muzeum Sztuki w Winnicy*.

W 1990 roku z większych pozycji należy odnotować: kolejny, 15 tom „Rocznika Muzeum Narodowego w Kielcach” – 45,8 arkusza wydawniczego. Tom zawiera m.in. dwa opracowania o zabytkach Kielc Janusza Kuczyńskiego, Marty Samek – rzecz o XVII-wiecznej architekturze kościoła Św. Trójcy. Ponadto w tomie 15 znalazły miejsce artykuły: *Kielce w pierwszym roku Wielkiej Wojny*, *Spoleczność żydowska w Kielcach w latach 1862-1939* oraz obszerny artykuł M. Janika o fotografii w guberni kieleckiej do 1918 r., Rocznik MNKi kończą pozycje stałe i spis ilustracji, a także indeks nazw geograficznych i osób. Ponadto w tym roku ukazał się folder-rozkładówka poświęcona Sanktuarium Marszałka J. Piłsudskiego *Piłsudski w pałacu kieleckim*, autorstwa Lidii Michalskiej-Brachy i Bohdana Furnal. Folder wydano przy wsparciu finansowym Europejskiej Korporacji Ogólnobranżowej „Marlena”. Ponadto ukazał się *Lwów w rysunkach Władysława Szczepańskiego* i plakaty: *Lwów w rysunkach Władysława Szczepańskiego*, *Na ziemi nieludzkiej*, *Zginęli w Katyniu*.

W 1991 roku muzeum wydało katalog, folder, dwa plakaty oraz serię 18 pocztówek – reprodukcji dzieł malarstwa polskiego z pałacowej galerii, które sfotografował H. Pieczul.

Tą jedyną pozycją książkową był katalog zbiorów tkanin z naszego muzeum Anny Kwaśnik-Gliwińskiej. Starannie wydany i bogato ilustrowany rysunkami B. Furnal katalog był wydawnictwem dwujęzycznym (polskim i angielskim), a zarazem bardzo nowatorskim. *Bitwa pod Grunwaldem, panorama ze zbiorów Muzeum Historycznego m. Lwowa; Ku pokrzepieniu serc – wystawa towarzysząca*. Folder wydano metodą kserokopii.

Plakaty to: *Konstytucja 3 Maja. 200 lat później*, *Bitwa pod Grunwaldem*. Zygmunt Rozwadowski, Tadeusz Popiel, 1910, które zaprojektował. B. Furnal.

Rok 1992 był pomyślny dla wydawnictw muzeum. Ukazał się 16 tom Rocznika MNKi, przewodnik po Muzeum Henryka Sienkiewicza i katalog wystawy grafiki Stefana Mroźewskiego. Wydano też kolejną serię pocztówek prezentujących główne wnętrza pałacu oraz muzeum w Oblęgorku. Ponadto każda z trzech wystaw zorganizowanych w muzeum opatrzona była plakatem i zaproszeniem (*Wokół secesji*, *Europa-exlibris i Samurajowie*) proj. B. Furnal. Dział Wydawnictw wydał także szereg druków drobnych m.in.: wersję francuską komentarza do *Galerii Malarstwa Polskiego*, Rocznik MNKi t. 16 ma wybitnie charakter muzealny, dotyczy to zarówno tematyki jak i autorstwa pomieszczonych w nim artykułów.

Stefan Mrożewski. *Grafika ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach. Katalog wystawy*, tekst Marta Samek, druk Oficyna Poligraficzna „Apla” w Kielcach. *Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorzku. Przewodnik* – tekst do niego napisała Lidia Putowska i Ireneusz Rembosz.

W 1993 roku do dwóch wystaw czasowych opublikowano informatory: *Sztuka niemiecka. Polska kolonia artystyczna w Monachium*, autorstwa E. Jeżewskiej, J. Kaczmarczyk, T. Kosińskiego i M. Samek, *Pokolenie nadziei Kielczanie 1918-1939* J. Główni i L. Michalskiej-Brachy. Autorami projektów plakatów byli: W. Oleszczak (*Sztuka niemiecka...*), B. Furnal i Z. Kurkowski (*Pokolenie nadziei...*). Z druków drobnych zrealizowano wkładkę ze streszczeniem w j. angielskim do przewodnika po pałacu oraz powielono informację w j. niemieckim i francuskim dotyczącą *Galerii Malarstwa Polskiego*.

Rok później, w 1994, ukazał się tom 17 Rocznika zawierający głównie artykuły opracowane przez pracowników muzeum. Był to przede wszystkim pierwszy tom wydany samodzielnie przez MNKi – bez pośrednictwa Wydawnictwa Literackiego, zdecydowały o tym względy finansowe i dobre przygotowanie zespołu redagującego.

W kwietniu tego roku wydano informator *Muzeum Narodowe w Kielcach*, równolegle wydrukowano *Informator wydawniczy* oferujący wydawnictwa muzeum. Poza tym wydano plakat proj. W. Oleszczaka do wystawy ikon, autorki scenariusza Bronisławy Gumińskiej, ulotkę z planem ekspozycji i wykazem eksponatów oraz zaproszenie-folder z *Małą Panoramą Racławicką*. W tym roku skład zespołu redakcyjnego powiększył się. Do zespołu redagującego wszedł Ryszard de Latour.

W 1995 roku Dział Wydawnictw przygotował do druku cztery duże pozycje: tom 18 Rocznika MNKi – 35,5 arkusza wydawniczego, katalogi dwóch wystaw: broni myśliwskiej i sztuki niemieckiej 1450-1800 w zbiorach polskich oraz przewodnik po Muzeum Lat Szkolnych S. Żeromskiego. Cały Rocznik t. 18 opracowała Elżbieta Postoła. *Broń myśliwska XVI-XIX w. ze zbiorów Lwowskiego Muzeum Historycznego*, katalog wystawy zredagowali Ryszard de Latour i Elżbieta Postoła. Został opatrzony ilustracjami 43 cz.-białymi i 15 barwnymi. Do katalogu dodano ośmiostronicowy wykaz wszystkich eksponatów wystawy w formie skróconego zapisu katalogowego – zarówno broni, jak i dzieł malarstwa, grafiki i rzemiosła artystycznego oraz trofeów myśliwskich, itp. W związku z wystawą matejkowską wydano ulotkę. Obu wystawom towarzyszyły plakaty wg proj. W. Oleszczaka.

Rok 1996 był wyjątkowy pod względem dotychczasowych wydań. Ukazały się katalogi czterech wystaw, przewodnik po Muzeum Lat Szkolnych S. Żeromskiego oraz opracowanie pradziejów regionu świętokrzyskiego. Wydrukowano także pięć plakatów oraz kilkanaście ulotek i zaproszeń towarzyszących wystawom. W pracach redakcyjnych po raz pierwszy wykorzystano komputer.

Sztuka niemiecka 1450-1800 w zbiorach polskich. Katalog wystawy. Było to – jak dotychczas – najtrudniejsze dzieło edytorskie. Katalog zawiera 931 pozycji, które wymagały ujednolicenia i starannej redakcji. Wydawnictwu towarzyszy wykaz cytowanej literatury, dwujęzyczny wykaz obiektów i indeksy twórców, mecenasów i ośrodków, ikonograficzny oraz kolekcjonerów i dawnych właścicieli.

Kazimiera Zapałowa *Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego w Kielcach*. Pozycja ta to drugie wydanie przewodnika, poszerzone o nowy rozdział *Z dziejów*

szkoły i muzeum. Tekst w nim zamieszczony ma walory literackie i zawiera liczne odniesienia do dziennika i powieści pisarza. Zygmunt W. Pyzik *Z prądziejów regionu świętokrzyskiego*. Wydawnictwo przygotowano w związku z wystawą archeologiczną pod tym samym tytułem.

Ru van Rossem. Akwaforty i rysunki. Niewielki katalog grafik i rysunków wybitnego współczesnego artysty z Holandii autorstwa A. Obornego. I kolejna pozycja w 1996 r. *Grafika niemiecka XX wieku ze zbiorów Muzeum Höxter-Corvey*. Katalog zawiera wszystkie wystawione prace z Muzeum Höxter-Corvey w Niemczech omówione przez Wernera Altmeiera. *Stawne bitwy oręża polskiego*, niewielki druk towarzyszący wystawie pod tym samym tytułem.

W 1997 wydano: *Stefan Żechowski. Katalog wystawy*. Tekstem opatrzyły go komisarze wystawy czasowej, panie Ewa Polit i Iwona Rajkowska, która dodatkowo przetłumaczyła eseje na j. angielski – 40 s., 88 ilustracji autorstwa Krzysztofa Kuby Pęczalskiego. *Johann Elias Ridinger (1698-1767). Grafika ze zbiorów Muzeum w Höxter-Corvey. Katalog wystawy*. Autorem eseju o życiu i twórczości artysty jest Werner Altmeier, dyrektor placówki wspomnianej w tytule. Ponadto teksty do tego katalogu napisali Franz Albrecht, książe raciborski i Corvey i Alojzy Oborny, dyrektor MNKi, fotografiami opatrzyli Lothar Miechels i Andrzej Komodziński, który dokonał tłumaczeń niemiecko-polskich i polsko-niemieckich.

Krajobrazy Kielecczyny na dawnej fotografii (1913-1939) Katalog wydano z okazji wspólnej wystawy (ZPAF) zorganizowanej w siedzibie Galerii Fotografii w Kielcach – 28 s., 17 ilustracji.

Fajans Europejski XIX i XX wieku ze zbiorów Wojciecha Kowalskiego i Muzeum Narodowego w Kielcach. Katalog wystawy. Wstęp i katalog eksponatów napisała Anna Kwaśnik-Gliwińska, a Wojciech Kowalski podpisał się pod omówieniem swoich zbiorów z fajansu europejskiego. Wydawnictwo towarzyszyło wystawie pod tym samym tytułem. Oprócz czterech wymienionych katalogów wydano cztery plakaty i szereg druków drobnych, wszystkie zaprojektował W. Oleszczak.

W następnym 1998 roku ukazał się 19 tom Rocznika MNKi – 504 s., 138 ilustracji, a w nim m.in. kilka artykułów dotyczących pałacu, głównej siedziby naszego muzeum i szereg opracowań dotyczących zbiorów własnych muzeum. Tom jak zwykle kończą *Kroniki 1993-1995*, nabytki muzeum, recenzje, indeks i spis ilustracji. *Muzeum Narodowe w Kielcach 1908-1998*, 16 s., 5 il. bibliofilskie wydanie autorstwa Janusza Kuczyńskiego z okazji 90-lecia placówki. *Muzeum Narodowe w Kielcach. Pałac biskupów krakowskich w Kielcach*. Informator o pałacu, do którego tekst napisał Bogusław Paprocki. Uzupełnieniem są tu sześciostronicowe wkładki poświęcone stałym ekspozycjom. Podobny druk otrzymały wystawy czasowe. W 1998 wydano także pięciostronicowy informator dla zwiedzających Muzeum H. Sienkiewicza autorstwa Lidii Putowskiej. Poza tym wyprodukowano plakaty dla nowej galerii oraz wystawy współczesnego malarstwa, zaproszenia i szereg druków drobnych. Wysoki poziom projektów plastycznych Waldemara Oleszczaka dostrzegło jury XXII Ogólnopolskiego Przeglądu Plakatu Muzealnego i Ochrony Zabytków w Przemyślu, które w końcu 1998 r. nagrodiło nasze muzeum dyplomem honorowym za plakaty ośmiu wystaw z lat 1996-1997.

Listę wydawnictw 1999 rozpoczyna katalog *dwujęzyczny Broń europejska i wschodnia ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* – pozycja opatrzona tekstem Ryszarda de Latour i Jana Główni. Innym, dużym wydawnictwem był

Władysław Aleksander Malecki (1836-1900) katalog wystawy monograficznej pod kierunkiem Alojzego Obornego.

W tym też roku dodrukowano 450 egz. katalogu *Johann Elias Ridinger (1698-1767). Grafika ze zbiorów Muzeum w Höxter-Corvey. Katalog wystawy*. Poza wymienionymi wcześniej katalogami wydrukowano: plakat do wystawy Maleckiego, zaproszenie na promocję książki Świętosława Krawczyńskiego oraz szereg druków drobnych jak: bilety bezpłatne, okładka do zaproszeń, papier firmowy itp.

W roku 2000 wydrukowano cztery katalogi sześć zaproszeń, dwa plakaty i wiele druków drobnych.

Z katalogów m.in. wydrukowano *Ornamenta Ecclesiae. Sztuka sakralna diecezji kieleckiej*, *Levin Colmar. Na skrzyżowaniu dróg. Malarstwo – grafika.*, *Oblęgorek w stulecie daru narodowego dla H. Sienkiewicza*. Pracownicy muzeum opracowały także artykuły, które weszły do katalogu wystawy *Rafał Olbiński*. Katalog w całości sfinansowała drukarnia TEWA. Z zaproszeń wydrukowano: *Młodzi piszą – zakończenie konkursu i wręczenie nagród*, wręczenie *Radków*, *Ornamenta Ecclesiae*, do Oblęgorka na 100-lecie Daru Narodowego, na wystawę *Levina Kolmara*. Przygotowywano także projekt zaproszenia i plakatu do wystawy Rafała Olbińskiego, który sfinansowała w całości firma TEWA. Ponadto zrealizowano: ulotkę do wystawy *Pan Tadeusz sztuka filmu w muzeum*, dwustronną ulotkę dla *Galerii malarstwa polskiego – z planami parteru i piętra w j. angielskim*, oraz kartki okolicznościowe i inne druki drobne.

Rok 2001 rozpoczęto od wydania tomu 20 „Rocznika Muzeum Narodowego w Kielcach”, następnie odebrano z drukarni katalogi *Henryk Czarnecki (1889-1972 Wystawa monograficzna i 18 obrazów Józefa Czapskiego z kolekcji rodziny Popiel de Boisgelin*. W 2001 wydano także *Galerię Sztuki Zdobniczej...* w j. polskim i angielskim oraz wznowiono katalog *Józef Deskur (1861-1915). Fantazji tysiąc i jedna*. Z zaproszeń zrealizowano: na otwarcie Apartamentu Biskupiego, na wystawę Piotra Michałowskiego – w 200. rocznicę urodzin, na wieczór poświęcony jubileuszowi Rocznika MNKi – tom 20, na otwarcie dwóch wystaw – *Henryka Czarneckiego i Józefa Czapskiego*, na imprezę *Wokół Izabeli Czartoryskiej i Szymona Tadeusza Włoszka*, *Wokół zwierciadła* i na wystawę *Józef Deskur...* Na otwarcie tej ostatniej wystawy wydano też plakat pod tym samym tytułem. Z druków drobnych wydano m.in. bezpłatne bilety wstępu, ulotki do Apartamentu Biskupiego, dwa komplety po 17 ilustracji do *Wiernej rzeki* i *Szyfowych prac* dla potrzeb Muzeum Lat Szkolnych S. Żeromskiego itp.

W następnym roku Dział Wydawnictw wydał katalog *Marian Czapla w 30-lecie pracy twórczej*, książkę Mariusza Karpowicza *Tomasz Poncino (1590-1659) Architekt pałacu kieleckiego* oraz informator autorstwa *Bogustawa Paprockiego Kielce pałac. Wzgórze Zamkowe* i małą formę zainicjowaną przez Stowarzyszenie Muzealników Polskich (SMP) *Kielecki pałac, jego twórcy, gospodarze i goście* autorstwa Anny Kwaśnik-Gliwińskiej. Ponadto w omawianym czasie Dział wydał *Zwiewne piękno. Wachlarze Zachodu i Wschodu* – zaproszenie na wystawę czasową do Krakowa *J. Deskur. Fantazji tysiąc i jedna*, zaproszenie na wystawę czasową oraz trzy wersje plakatu do wystawy *Marian Czapla w 30-lecie pracy twórczej*, oraz dwa inne zaproszenia wykonane techniką ksero *Wokół krzesła* i zaproszenia na *Radków*.

W 2003 roku wydano: kolejny tom 21 Rocznika MNKi, polsko-niemiecki katalog *Szkoło europejskie z XVII-XX w.* przygotowany przez A. Kwaśnik-Gliwińską na

wystawę zagraniczną do Gernheim. Katalog jubileuszowy *95 lat Muzeum Narodowego w Kielcach*, duży informator o ogrodzie włoskim oraz szereg folderów wydanych wspólnie z MAC Edukacją tj.: *Muzeum Narodowe w Kielcach, 45 lat Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku*, *Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego*, *Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego* i *Dawne uzbrojenie europejskie i wschodnie*. Każda z wymienionej wersji miała 1000 egz. nakładu. Z zaproszeń wymienić należy: na wystawę *Leszka Wyczółkowskiego*, wystawę *Karol Hiller (1891-1939) Nowe widzenie, Radków*, uroczystości jubileuszowe *95 lat Muzeum Narodowego w Kielcach* i *45 lat Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku*, na prezentację zdjęć *XXV-lecie pontyfikatu ojca świętego Jana Pawła II* i małą wystawę-prezentację – *Dar Mariana i Ireny Ney-Bigo*. Wyprodukowano też plakat *95 lat Muzeum Narodowego w Kielcach* i afisz towarzyszący otwarciu ogrodu włoskiego. Z druków drobnych wydano: bilety do ogrodu włoskiego, bilety z numeratorem i bilety bezpłatne, legitymacje „Za zasługi dla Muzeum Narodowego w Kielcach, zakładki do książek, wizytówki i kartki okolicznościowe.

Od 2004 roku zapoczątkowano wydawanie *Raportu* za miniony rok. Od tej pory każdy rok omawiany jest w krótkiej formie sprawozdawczej ujętej wg działów: sponsorzy i ofiarodawcy, statystyka, nabytki, ruch muzealiów, wystawy, wydawnictwa, konserwacja, działalność naukowa i edukacyjna, promocja i współpraca, inwestycje i remonty, finanse, kalendarium, pracownicy MNKi. Pozycję tę (wg wzoru z innych placówek muzealnych w Polsce) wprowadziła Emilia Zapata, a kontynuuje Małgorzata Żarnowska-Maciągowska. Od tej pory w Rocznikach nie znajdujemy już formy opisowej: kronik muzealnych, omówień wystaw czasowych i stałych, nabytków, zmian personalnych.

Z katalogów w 2004 roku wydano *Malarstwo Bolesława Cetnera* z esejem Elżbiety Jeżewskiej, z albumów *Sentymentalne Kielce* z tekstem Krzysztofa Urbańskiego i zdjęciami (reprodukcjami) Honoraty Miklaszewskiej, z przewodników *Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku* Lidii Putowskiej, *Pałac biskupów krakowskich w Kielcach* autorstwa Bogusława Paprockiego, oraz *Malarstwo Polskie i europejskie rzemiosło artystyczne. Galeria Muzeum Narodowego w Kielcach* – do tej pozycji teksty przygotowały Elżbieta Jeżewska i Anna Kwaśnik-Gliwińska. Z wydawnictw ciągłych – w ramach serii „Wiem więcej” (SMP) wydano – *Kielecki pałac. Ogród włoski* z tekstem Anny Kwaśnik-Gliwińskiej i Małgorzaty Rupniewskiej. Jana Główni. *Kielecki pałac. Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego*.

Ponadto ukazał się wspomniany wcześniej *Raport za 2003 r.* Z akcydensów i druków drobnych m.in. przygotowano plakaty, afisze i zaproszenia na wystawy czasowe oraz bilety wstępu – bezpłatne, wizytówki, ulotki, ect.

W 2005 roku wydano katalog *Sztuka Kielecczyzny po 1945 roku ze zbiorów Muzeum Narodowego i Biura Wystaw Artystycznych w Kielcach*. W wydaniu tym obszerne eseje na temat kieleckiej sztuki i artystów tutaj tworzących napisali Iwona Rajkowska i Marian Rumin. Katalog towarzyszył wystawie czasowej pod tym samym tytułem. W tym też roku ukazał się album z tekstem Krzysztofa Urbańskiego i reprodukcjami Honoraty Miklaszewskiej *Sentymentalne Kielce*. Z wydawnictw ciągłych należy odnotować ukazanie się kolejnego *Raportu za 2004 rok* i wydawnictwa (SMP) z serii „Wiem więcej”. *Kielecki pałac. Portrety na galerii*, do którego tekst napisała Elżbieta Jeżewska, a fotografiami opatrzył Paweł Suchanek. Poza tym ukazały się plakaty do wystaw: *W dawnych Kielcach*,

na obchody Roku Noblowskiego w Oblęgorku, Malarstwo Danuty Leszczyńskiej-Kluzowej i do Sztuki Kieleckiej po 1945 roku ze zbiorów MNKi i BWA; zaproszenia do wymienionych już wystaw, a także kilka druków drobnych: karty do wymiany biblioteczej, papiery firmowe, kilka wzorów wizytówek itp.

W następnym 2006 roku ukazały się *Motywy mitologiczne w sztukach plastycznych*, zredagowanym przez Annę Kwaśnik-Gliwińską, *Gwiazdozbiór, czyli Sienkiewicz a środowiska artystyczne*, pod pieczęcią Małgorzaty Gorzelak. Z książek wydano *Gminy Żydowskie małe w województwie kieleckim w okresie międzywojennym*. Z przewodników *Oblęgorek. Muzeum Henryka Sienkiewicza*. Zaś z wydawnictw ciągłych ukazał się „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach”, tom 22 i *Raport za 2005 rok*. Ponadto wydano plakaty i zaproszenia do wystaw czasowych, które zorganizowano w tymże roku, ulotkę-folder oraz plakat dla Muzeum H. Sienkiewicza w Oblęgorku. Z druków drobnych: zaproszenie na promocję książki K. Urbańskiego *Gminy żydowskie małe w województwie kieleckim*, kartę okolicznościową i karty pracownicze dla potrzeb Dz. Kadr.

Rok 2007 rozpoczęliśmy pracą nad obszernym katalogiem (634 strony, 1344 fot.) *Pasja zbierania. Kolekcja Ryszarda Janiaka* – wystawę pod tym samym tytułem najpierw pokazano w Warszawie (Zamek Królewski), a w październiku w Kielcach. Do kieleckiego wydania dodaliśmy suplement zawierający 215 dodatkowo opracowanych not, o które została rozszerzona kielecka wystawa. Obie pozycje przygotowane przez Ryszarda de Latoura i Annę Kwaśnik-Gliwińską w porozumieniu z kolekcjonerem wydano w oprawie twardej. Ponadto ukazały się: katalogi, albumy, książki, przewodniki, które w kolejności wymieniamy:

Katalog *Wojskowe busole polowe ze zbiorów Fundacji im. T. Kościuszki* – wydawnictwo to towarzyszyło wystawie pod tym samym tytułem.

Kraina Gór Świętokrzyskich na dawnej fotografii – album zawiera 200 unikatowych czarno-białych fotografii z okresu międzywojennego. Autorami zdjęć są: Jan Czarnocki, Edmund Massalski, Władysław Koterski-Spalski, Władysław Jan Wrażej, Roman Kobendza i Zygfryd Berterman. Pozycję opatrzył tekstem Paweł Król.

Sto dedykacji na 100-lecie – album z 92 fotografiami i dedykacjami kierowanymi na ręce dyrekcji Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Muzeum Świętokrzyskiego i Muzeum Narodowego. Tekst Elżbieta Podpłowska.

Z książek ukazał się *Almanach gmin Żydowskich i W przededniu zagłady...* – obie pozycje napisał Krzysztof Urbański. Ponadto we współwydawnictwie z Oficyną Wydawniczą „Scriptum” wydaliśmy tom wierszy *Jan Gajzler. Przyszłaś o wiosnie*.

Przewodniki: *Region Świętokrzyski, człowiek i środowisko, Orientalna podróż Sienkiewicza a Pan Wołodyjowski* i Zeszyt edukacyjny. Pozycję pierwszą tekstem opatrzyli: Paweł Król, Jolanta Gągorowska, Janina Skotnicka, drugą Lidia Putowska a trzecią Bożena Sabat.

Z wydawnictw ciągłych w kolejności ukazywały się *Raport za 2006 rok*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach” tom 23 (424 str., 146 fot.). Ponadto na składzie komputerowym przygotowano do wydania kolejny ważny katalog *Donatorzy Muzeum Narodowego w Kielcach*, wystawa pod tym samym tytułem otwierała jubileuszowe obchody 100-lecia Muzeum Narodowego w Kielcach. Druk tego wydawnictwa nastąpił w 2008 roku. Z druków drobnych wydano: zaproszenia i plakaty do wystaw czasowych: *Region Świętokrzyski, człowiek i środowisko, Wojskowe busole polowe ze zbiorów...*, Ulotkę *Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego* – wersję polską, angielską i niemiecką, zaproszenie na promocję książek i albumów

W przededniu zagłady, *Kraina Gór Świętokrzyskich, Pasja zbierania...*, Jan Gajzler, *Moja ziemia urocza*. Z akcydensów: papier okolicznościowy z wędutami Kielc Brygierskiego i Piwarskiego, karty wstępu do Muzeum, wizytówki, kalendarz jubileuszowy, kartę okolicznościową oraz okładkę na płytę z głosem Żeromskiego.

Rok 2008 – rok jubileuszu rozpoczęliśmy wydaniem książki Krzysztofa Urbańskiego *Stosunek Kielczan do demonstracji 1861-1962* i broszurą *Generał Brygady August Emil Fieldorf w 55 rocznicę śmierci*. W lutym 2008 zorganizowano małą wystawę pod tym samym tytułem. W tym czasie wydano też obszerny katalog *Donatorzy Muzeum Narodowego w Kielcach* pod redakcją Joanny Mielcarskiej-Kaczmarczyk i *Współczesne malarstwo polskie ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach* – oprawa broszurowa i twarda – tę pozycję komputerowo opracowano w IV kwartale ubiegłego roku. Kolejną był przewodnik po wystawie *Początki... pamiątki po Muzeum PTK ze zbiorów MNKi*. Jesienne uroczystości 100-lecia MNKi uświetnił obszerny katalog *Najcenniejsze zabytki Muzeum Narodowego w Kielcach* (400 stron, 744 fotografie zamieszczone w 12 rozdziałach. Katalog opatrzony wstępem, indeksami i literaturą, wydany pod redakcją Anny Kwaśnik-Gliwińskiej). Z mniejszych pozycji wydano: Ulotkę promującą Muzeum Narodowe w Kielcach i Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, *Bibliografię zawartości Rocznika Muzeum Narodowego – od tomu 1 do tomu 23*.

Z plakatów i zaproszeń: na wystawę Agnieszki Chat w Oblęgorku, *Donatorzy Muzeum Narodowego w Kielcach i Najcenniejsze zabytki Muzeum Narodowego w Kielcach*, zaproszenia na 50-lecie Muzeum H. Sienkiewicza i kartę okolicznościową. Ponadto byliśmy współwydawcami dwóch albumów *Legionowym szlakiem Józefa Piłsudskiego i Oblęgorek – Muzeum Henryka Sienkiewicza*.

Dział Wydawnictw w Muzeum Narodowym w Kielcach utworzono w 1980 r., na jego czele stanęła Marzena Maćkowska. Długoletnim pracownikiem działu i sekretarzem Kolegium Redakcyjnego była Elżbieta Postoła. W latach późniejszych do składu redagującego wydawnictwa muzealne dokooptowano: Emilię Zapatę i Małgorzatę Żarnowską-Maciągowską.

W latach 1975-1986 muzeum włączyło się do ogólnopolskiego projektu wydania drukiem zbioru inskrypcji *Corpus Inscriptionum Poloniae* – tom 1, wydany pod redakcją prof. Józefa Szamańskiego, dotyczącym województwa kieleckiego.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat rozszerzyła się działalność wydawnicza. Ukierunkowano ją na popularyzację muzeum i jego zabytków. Publikowane są bogato ilustrowane katalogi wystaw czasowych i zbiorów, przewodniki, informatory, monografie, materiały z sesji naukowych i popularnonaukowych, książeczki edukacyjne, druki okolicznościowe i akcydensowe (plakaty, afisze, foldery, składanki, zaproszenia, ekslibrisy, zakładki, pocztówki, bilety wstępu, itp.).

Wymienione w tekście druki redagowały (w kolejności) pracownice działu: Elżbieta Postoła (1971-2002), Marzena Maćkowska (1979-2005), od września 2003 r. Emilia Zapata, która od marca 2006 r. kieruje działem. W grudniu 2005 r. do pracy w Dziale Wydawnictw przyjęto Małgorzatę Żarnowską-Maciągowską.

Stronę graficzną wydawnictw w tym czasie opracowywali: Jan Golka, Andrzej Grabiwoda, Krzysztof Jackowski, Zbigniew Kurkowski i Waldemar Oleszczak, który współpracował z informatykami: Jackiem Słowikiem i Markiem Moćko, Józefem Bąkowskim i Tomaszem Olszewskim – przygotowującymi komputerowo wydawnictwa do druku.

PUBLICATIONS DEPARTMENT

The beginnings of publication activity of the museum date back to 1946. However, the full publication programme started to be realised not before 1962, when Editorial Team was established. Its members were: the editor-in-chief – Alojzy Oborny, other members – Janusz Kuczyński and Tadeusz Maszczyński; then joined: Barbara Erber, Anna Górską, Bogusław Paprocki, Elżbieta Postoła, Marzena Maćkowska, Ryszard de Latour, Bohdan Furnal, Krzysztof Urbański and Barbara Modrzejewska. In 1980 the Publications Department was created and Marzena Maćkowska became its manager. Its long-time employee as well as a secretary of Editorial Team was Elżbieta Postoła.

Since 1963 „The Annual of the National Museum in Kielce” has been published irregularly (up to vol. 9 “The Annual of the Świętokrzyskie Museum”). The employees of the museum have published their articles there. So far 23 volumes have been published; one may find there publications about art history, history of the region, museology and works of art conservation, archeology, ethnography, nature and geology, numismatics and history of literature. The first editor-in-chief was Józef Pociecha, a technical editor – Agnieszka Suchańska and a graphic editor – Zofia Darowska.

In the years 1975-1986 the museum was involved in the national project of publishing a set of inscriptions titled *Corpus Inscriptionum Poloniae* (vol. 1: Kielce voivodeship, ed. by Prof. Józef Szymański).

During the last ten years there was a change of publication activity profile which was aimed at popularization of the museum and its collections. A wide range of publications appeared: richly illustrated catalogues of temporary exhibitions and museum collections, guidebooks, leaflets, monographies, materials from sessions, occasional and educational leaflets, and many items of jobwork (posters, brochures, invitations, bookplates, bookmarks, postcards, decorative entry tickets). All items were prepared and edited by Marzena Maćkowska and Elżbieta Postoła, Emilia Zapała and Małgorzata Żarnowska-Maciągowska. In translations, graphic design and desktop publishing they were supported by regular co-workers.